

allerede i 1889 fått rett til å ta ut kiselgur i Hommen, Sandal, lille Oftenes og Klungelandsvannet. Det ble også arbeidet mye for å utvinne kiselguren i Rødlandsvannet. Leder i dette området var landbruksingeniør Grimnes. Grimnes var ekspert på å tørke og transportere kiselguren.

Klungelandsvannet ligger dels i Lyngdal og dels i Herad. Her ble det tatt ut kiselgur av et engelsk selskap. Prisen til grunneier var 40 øre pr. tonn kiselgur. The Farsund Gurworks ga tidlig opp. I mai 1898 ble det foretatt en reorganisering av selskapet. Ingeniør Abelspis skulle stå for det praktiske. Angående kapital til utbygging og drift lot den seg ikke oppdrive lokalt. Etter flere konkurser overdro de i 1903 alle rettigheter og eiendommer til et annet norsk selskap, ledet av Henry Lovat i London. Forventningene om store fortjenester var hele tiden til stede, men heller ikke de videre forsøk med stor innsats ga drivverdige resultat. Den eneste inntekten firmaet fikk, var 160 kr for utleie av jord til bøndene.

Den vitamininnsprøytning som næringslivet så sårt trengte til, ble det lite og ingenting av.

Arbeidet med å utvinne kiselgur satte spor etter seg i landskapet. En stor dampmaskin i jern og stål ble importert til Åpta for det engelske selskapet. Det ble bygget en jernbane fra kaia inn mot nedre del av fossen. Det viste seg at skinnegangen og broa ikke holdt.

Nye forsøk med 27 hester til å dra dampmaskinen oppover var det nå som ble prøvd. Forsøket lyktes, men gleden ble av kort varighet. Høstflommen ødela demninger og vannløp. Ledelsen fant ut at videre arbeid ville føre til økonomisk tap. Dampmaskinen ble stående der i mange år som et minne over noe som en gang var. Stedet hvor dampmaskinen ble ilandsatt fikk navnet «Tyskebrygga» på folkemunne.

Den rikdom folk forventet skulle befinne seg i myrer og tjern var for vanskelig å utvinne, og rikdommen uteble. Naturkreftene hadde igjen vist seg å være overlegne.

Kiselgur ble benyttet som isolasjonsmateriale omkring 1900-1920. Etter denne tid ble det slutt også på denne bruk av kiselgur.

Foruten de vann som tidligere er nevnt, ble det arbeidet med kiselgurutvinning i Espelandstjønnen, Spind.

Kilder:

Kåre Rudjord: Herad. En bygdebok.
Johannes Seland: En by og en bank.
Familieboka: Krimkrigen.